

**БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ
НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ**

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДЗВО «УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ»
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ
ОСВІТИ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою

**Білоцерківського інституту неперервної
професійної освіти**

«29» вересня 2021 року протокол № 7

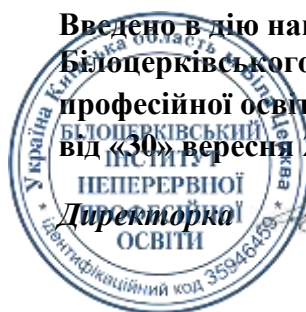
Введено в дію наказом директорки

**Білоцерківського інституту неперервної
професійної освіти**

від «30» вересня 2021 року № 01-01/68 О.Д.

Директорка

В.В. Сидоренко

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

«Актуальні питання загальної та візуальної психодіагностики»

Шифр за ОП	<u>ВК 2</u>
Галузь знань	<u>05 Соціальні та поведінкові науки</u>
Спеціальність	<u>053 Психологія</u>
Освітня програма	<u>Психологія</u>
Рівень вищої освіти	<u>Другий (магістерський)</u>
Рік навчання	<u>II, семестр 3</u>
Вид дисципліни	<u>професійна підготовка, вибіркова</u>
Форма навчання	<u>заочна</u>

РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО
на засіданні кафедри педагогіки,
психології та менеджменту
Білоцерківського інституту неперервної
професійної освіти
(протокол № 7 від «08» вересня 2021 р.)

завідувач кафедри

І.С. Грозний

Біла Церква 2021

1. Інформація про викладача

Прізвище, ім'я, по-батькові:	Лукіянчук Алла Миколаївна
Науковий ступінь (спеціальність):	Кандидат психологічних наук за спеціальністю «Педагогічна та вікова психологія»
Вчене звання (спеціальність):	Доцент кафедри педагогіки, психології та менеджменту
Посада:	Доцент кафедри педагогіки, психології та менеджменту Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти
ORCID:	https://orcid.org/0000-0002-1597-5367
Профіль:	https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=1svKOx4AAAAAJ
e-mail:	LuAllaN@ukr.net
Контактний телефон:	+38 095 325 29 39

2. Інформація про курс навчальної дисципліни

Кредити ЕКТС:	5
Лекції:	10
Лабораторні заняття:	-
Практичні заняття:	10
Самостійна робота:	130
Курсова робота:	-
Вид контролю:	залік
Мова викладання:	українська
Форма викладання:	очна / дистанційна (з використанням репозитарію та дистанційного програмного ресурсу LMS «Профосвіта» https://profosvita.org)

3. Інформація про доступність в мережі

Профіль навчальної дисципліни	LMS «Профосвіта». Режим доступу: https://profosvita.org
Репозитарій навчальної дисципліни:	Доступ надається в індивідуальному порядку
Консультації:	Онлайн-консультації за попередньою домовленістю: (Viber: +380953252939) в робочі дні з 9.30 до 17.30

4. Перелік компетентностей та результатів навчання, що забезпечує навчальна дисципліна

Компетентності:

Перелік компетентностей, що забезпечує навчальна дисципліна:

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК6. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

СК3. Здатність обирати та застосовувати валідні та надійні методи наукового дослідження та/або доказові методики і техніки практичної діяльності.

СК8. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію, налагоджувати та підтримувати контакти з фаховими спільнотами, цінувати та поважати різноманітності та мультикультурності.

Програмні результати навчання, досягнення яких забезпечує навчальна дисципліна:

РН2. Вміти організовувати та проводити психологічне дослідження: із застосуванням валідних та надійних методів. Визначати методологію дослідження володіти сучасними технологіями проектування та організації наукового дослідження на підставі комплексного підходу до вирішення проблеми професійної діяльності, представляти результати дослідницьких досягнень.

РН3. Узагальнювати емпіричні дані, аргументовано та доступно формулювати та представляти теоретичні висновки, об'єктивно оцінювати достовірність одержаних результатів наукового дослідження.

РН6. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.

РН12. Здійснювати аналітичний пошук відповідної до сформульованої проблеми наукової інформації та оцінювати її за критеріями адекватності.

5. Методи навчання

Навчання не залежно від форми викладання (очна чи дистанційна) передбачає використання словесних (лекція, розповідь, пояснення, бесіда), наочних (ілюстрація, демонстрація, спостереження) і практичних (практична робота, пілотні дослідження) методів навчання.

Під час лекційних занять використовуються наочні методи навчання (презентацій, відео-матеріалів тощо).

Під час практичних занять застосовуються інтерактивні та кооперативні технології навчання («мозкового штурму», «Віртуальна схематизація», «Групове дослідження», розв'язування психодіагностичних ситуацій, робота в мікрогрупах, майстер-клас і т. інше робота в парах тощо); виконання індивідуальних науково-дослідних завдань в межах годин, відведених на самостійне вивчення дисципліни; робота з навчально-методичними матеріалами та Інтернет-джерелами.

Самостійна робота базується на наочних та практичних методах навчання і направлена на самостійне оволодіння здобувачами вищої освіти знаннями за темами навчальної дисципліни.

Серед методів використовується:

- усне опитування (фронтальне, індивідуальне);
- самостійні роботи у формі тестування та розгорнутих відповідей на запитання;
 - творчі завдання;
 - метод моделювання;
 - робота в групах;
 - тестові завдання;
 - підготовка до психодіагностування;
 - підготовка рефератів та доповідей;
 - самостійні письмові роботи;
 - аналіз власних і чужих звітних матеріалів за результатами психодіагностування,
 - модульний тестовий контроль;
 - самоконтроль.

6. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни розширити діапазон теоретичних знань з основних проблем і напрямів розвитку загальної та візуальної психодіагностики, вивчити її основні методи, а також сформувати у студентів практичні вміння і навички психодіагностичного дослідження особистості (її

станів, процесів та окремих рис), вмінням за зовнішнім виглядом та особливостями поведінки діагностувати психологічні особливості людей, сформування у здобувачів вищої освіти вміння добору психодіагностичних методів та методик відповідно ситуації.

Завданням вивчення навчальної дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти компетентностей зазначених в пункті 4 цього силабусу.

7. Міждисциплінарні зв'язки

Перелік дисциплін, вивчення яких має передувати навчальній дисципліні (пререквізити): Методологія та методика організації наукових досліджень.

Перелік дисциплін, які мають вивчатися одночасно або безпосередньо після вивчення навчальної дисципліні (кореквізити): Профорієнтаційна робота психолога.

8. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Психодіагностика як наука і практична діяльність

Тема 1. Теоретичні основи загальної психодіагностики

Предмет і завдання психодіагностики.

Структура і стан сучасної психодіагностики. Зв'язок психодіагностики з іншими науками. Виникнення і етапи розвитку психодіагностики.

Професійні та науково-популярні методики психодіагностики. Критерії об'єктивності в психодіагностиці. Професійно-етичні принципи в психодіагностиці. Основні тенденції розвитку психодіагностики.

Школи, напрями у психодіагностиці. Стан розвитку сучасної психодіагностики. Психодіагностична література: наукові повідомлення, інструктивні матеріали, довідково-методичні і науково-популярні видання.

Тема 2. Основні методи психодіагностики

Поняття про “об'єктивний”, “суб'єктивний” та “проективний” підходи у психодіагностиці.

Класифікації психодіагностичних методик. Основи класифікації психодіагностичних процедур.

Вербальні та невербальні психодіагностичні методики: Об'єктивні тести, стандартизовані самозвіти, проективні техніки, діагностичні психодіагностики, стандартизовані та експертні методики.

Тема 3. Метод тестів у психодіагностиці.

Теорія розвитку тестів. Допсихологічні тести, розробка психологічних тестів.

Тестологія і психодіагностична практика. Переваги та проблеми використання тестового методу в психодіагностиці.

Види тестів у психодіагностиці: за спрямованістю, формою процедури дослідження, характером тестових завдань, за часом виконання. Визначення надійності тесту. Валідність. Стандартизація.

Тема 4 Метод опитування в психодіагностичній практиці.

Види опитувальників: біографічні, щодо інтересів, мотивів, установок, цінностей. Форми запитань і прогнозування результатів. Проблема достовірності особистісних опитувальників. Фактори, які детермінують відповіді на запитання.

Проективні методи психодіагностики.

Теоретичне обґрунтування проективного підходу до психодіагностики особистості. Роль наукових праць Ф. Гудинаф, Г. Мюрося, Х. Моргай, Г. Роршаха, Л. Франка у розвитку проективної психодіагностики.

Загальна характеристика проективних способів вивчення особистісних особливостей.

Основні різновиди проективних методик: структурування; конструювання; інтерпретації, доповнення, імпресії, катарсиса, графічні.

Основні поняття і процедура соціометрії. Загальна характеристика методу.

Поняття про соціометричні критерії. Види критеріїв.

Соціоматриця. Соціограма. Типи соціограм.

Тема 5. Експертне оцінювання в психодіагностиці.

Сутність і специфічні особливості експертного оцінювання. Поняття моніторної групи. Етапи оцінної діяльності експертів. Імплицитна оцінка. Експлікація оцінки. Типи вимірювальних шкал. Причини порушення достовірності результатів експертизи.

Використання контент-аналізу в психодіагностичній практиці.

Контент-аналіз як різновид методу дослідження продуктів діяльності. Основні етапи контент-аналізу. Можливі помилки при реалізації цього методу.

Тема 6. Особливості психодіагностичного процесу

Поняття психологічного діагнозу. Діагностичні ознаки (за Л. Виготським). Характеристика симптоматичного, типологічного, етіологічного діагнозів. Етапи психодіагностичного вивчення особистості.

Основні умови ефективного використання методів психодіагностики в діяльності практичного психолога. Критерії ефективності практичної роботи психодіагноста.

Тема 7. Зміст психодіагностичної функції психолога

Визначення домінуючої орієнтації перцептивної сфери.

Психодіагностика потребнісно-мотиваційної сфери та саморегуляції. Оцінювання інтелектуально-пізнавальної сфери особистості. Діагностика екзистенціально-побутової сфери особистості. Дослідження морально-етичної сфери особистості. Оцінювання дієвопрактичної сфери особистості. Психодіагностика сфери стосунків особистості.

Змістовий модуль 2. Візуальна психодіагностика як складова психодіагностики

Тема 8. Використання візуальної психодіагностики у практичній діяльності психолога

Зв'язок візуальної психодіагностики з іншими науками про людину. Основні напрями візуальної психодіагностики.

Урахування даних візуальної психодіагностики у практиці добору і відбору кадрів психологом, при проведенні психологічної консультації, у психолого-просвітницькій роботі.

Методи візуальної психодіагностики. Зв'язок методів візуальної психодіагностики з іншими методами психологічних досліджень.

Основні та додаткові параметри людини як джерела інформації візуальної психодіагностики.

Тема 9. Психологічні відмінності людей та їх зовнішні прояви

Типологічні *особливості людей та їх зовнішні ознаки*.

Типологія Е. Кречмера, І. Шелдона, І. П. Павлова та їх візуальні характеристики.

Візуальна характеристика типів темпераменту.

Візуальний прояв акцентуацій характеру особистості.

Фізіогноміка як *напрям візуальної психодіагностики*.

Поняття фізіогноміки. Обличчя людини як об'єкт психологічного пізнання. Загальна будова обличчя та її інтерпретація: рух мускулатури лоба, очі та погляд, сміх і посмішка, постава голови тощо.

Мова тілорухів та її діагностика практичним психологом.

Постанова і хода, їх характеристика, зв'язок із фізичним і психічним станом людини. Мова рук, жести та їх інтерпретація.

Тема 10. Графологія і пізнання особистості

Поняття графології. Взаємозв'язок почерку з деякими психічними особливостями людини. Почерк і стать. Почерк і вік. Почерк і освіта.

Почерк і професія. Почерк і конституція людини.

9. Структура курсу та форма контролю знань

Номер тижня	Вид занять	Тема заняття або завдання на самостійну роботу	Кількість				Балів (max)
			годин				
			лк.	лаб.	пр.	СР	
Змістовий модуль 1. Психодіагностика як наука і практична діяльність							
1	Лекція 1	Теоретичні основи загальної психодіагностики	2				1
	Практичне	Основні методи			2		9

	заняття 1	психодіагностики					
	Самостійна робота 1	Школи, напрями у психодіагностиці.				26	5
2	Лекція 2	Метод тестів у психодіагностиці	2				1
	Практичне заняття 2	Метод опитування в психодіагностичній практиці			2		9
	Самостійна робота 2	Основні поняття і процедура соціометрії.				26	5
3	Лекція 3	Експертне оцінювання в психодіагностиці	2				1
	Практичне заняття 3	Особливості психодіагностичного процесу			2		9
	Самостійна робота 3	Зміст психодіагностичної функції психолога				28	5
Разом за 1 модуль			6		6	80	45
Змістовий модуль 2. Візуальна психодіагностика як складова психодіагностики							
4	Лекція 4	Використання візуальної психодіагностики у практичній діяльності психолога	2				1
	Практичне заняття 4	Методи візуальної психодіагностики			2		7
	Самостійна робота 4	Основні та додаткові параметри людини як джерела інформації візуальної психодіагностики				25	4
5	Лекція 5	Психологічні відмінності людей та їх зовнішні прояви	2				1
	Практичне заняття 5	Фізіогноміка як напрям візуальної психодіагностики			2		8
	Самостійна робота 5	Графологія і пізнання особистості				25	4
Разом за 2 модуль			4		4	50	25
Всього			10	-	10	130	70
Залік							30
Всього з навчальної дисципліни – 150 год.							100

Поточний контроль – протягом кожного практичного заняття (до 10 балів).

Контроль самостійної роботи – протягом кожного заняття (СР 1, 2, 3 – 5 балів, СР 4, 5 – 4 бали).

Підсумковий контроль – залік (30 балів).

10. Політика курсу навчальної дисципліни

Політика щодо відвідування. Відвідування лекцій та практичних

занять є обов'язковим. За відвідування 1 лекції нараховується 3 бали. За об'єктивних причин (хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись дистанційно за умови погодження із викладачем. У цьому випадку за відвідування лекційних та практичних занять бали нараховуються за результатами тестування за темою лекції / практичного заняття.

Політика щодо діяльності на заняттях. Під час практичних занять створюється творчий простір для формування практичних умінь і навичок роботи у соціумі, зокрема у колективі. На заняттях обов'язковим є дотримання правил роботи у групі, шанобливе ставлення до поглядів колег, налаштованість на дружню співпрацю та взаємодопомогу, роботу у команді. На заняттях вітаються прояви творчості, креативності та індивідуальний підхід. При оцінюванні враховується активність роботи на заняттях, теоретична підготовка, виконання практичних завдань та завдань для самостійної роботи. Всі види робіт доцільно виконувати в оговорений викладачем термін.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (практичне заняття – 2 бали; самостійна робота – 3 бали). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (хвороба, міжнародне стажування, тощо).

Політика щодо академічної доброчесності. Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректнимитекстовими запозиченнями не більше 25 %. Списування під час підсумкового контролю та заліку заборонене (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час онлайн тестування. За плагіат та некоректну поведінку (у тому числі запізнення) знімаються штрафні бали. За плагіат – 25 балів; некоректну поведінку від 0,2 балів до 5 балів включно.

11. Система оцінювання навчальних досягнень

Навчальна дисципліна оцінюється за 100-бальною шкалою за видами навчальної діяльності.

Види робіт	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	12
Участь у практичних заняттях (виступи, проблемні ситуації)	24

Самостійна робота (аналіз інформаційних джерел, підготовка повідомлень, опрацювання спеціальної літератури)	64
Залік	Сума балів за усіма видами робіт

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90 - 100	A	відмінно
82 - 89	B	добре
74 - 81	C	
64 - 73	D	задовільно
60 - 63	E	
35 - 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12. Навчально-методичне забезпечення

1. Методичні рекомендації до практичних робіт за навчальною дисципліною «Актуальні питання загальної та візуальної психодіагностики» (електронне видання, що знаходиться в репозитарії).

13. Рекомендована література

Основна:

1. Галян І. М. Психодіагностика : навч. посіб 2-ге вид., стереотип. К. : Академвидав, 2011. 464 с. (Серія «Альма-матер»)
2. Корольчук М.С., Осьодло В.І. Психодіагностика: Навч. посібн. /За ред. М.С. Корольчука. К.: Ельга: Ніка-Центр, 2010. 400 с.
3. Моргун В.Ф., Тітов І.Г. Основи психологічної діагностики: посібник К., «Слово». 2009. 464с.
4. Морозов О.М. Психологія особистості : оперативна аудіовізуальна діагностика : навч. посібник. К.: Вид. Паливода А.В., 2018. 328 с.

5. Скребець В.О. Основи психодіагностики : навч. посібн. К., 2003. 147 с.
6. Терлецька Л.Г. Вікова психологія і психодіагностика : підручник К. : Видавничий дім «Слово», 2013. 608 с.

Додаткова

1. Гильбух Ю.З. Актуальные проблемы профессиональной психодиагностики. К. : Знание, 1977. 21 с.
2. Маковська О.А. Психодіагностика професійної придатності : навчально-методичний посібник; Міністерство освіти і науки України, Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка. Глухів : РВВ ГНПУ ім. О. Довженка, 2015. 70 с.
3. Радул В.В. Діагностика особистості майбутнього вчителя / Валерій Вікторович Радул. К. : Вища школа, 1995. 150 с.
4. Чернуха Н.М. Діагностика професійно-психологічної компетентності майбутніх педагогів : методичний збірник Київ, 2015. 88 с.
5. Чуб Н.В. Комплексні тести готовності дитини до школи / Н.В. Чуб. Х.: Вид. група «Основа», 2007. 144 с.

Електронні ресурси

1. Краснова Н.В. Роль діагностики у професійній діяльності соціального педагога / [Електронний ресурс]. Режим доступу : http://archive.nbu.gov.ua/portal/natural/NVUu/Ped/2008_15/krasnova.pdf
2. Парфенович І. Соціальна діагностика (лекції) [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://studentam.net.ua/content/category/35/208/114/>
3. Психологічні тести : [Електронний ресурс]. Режим доступу : www.psyfactor.org/lybr101.htm
4. Психологічні тести : [Електронний ресурс]. Режим доступу : www.psylist.net/praktikum.